

RINGERIKES PROGRAM 2019-2023

HVORFOR DE GRØNNE NÅ?

De Grønne vil skape et samfunn hvor vi har gode liv uten at vi ødelegger for andre. Norge står ved et veiskille, der langsiktig trygghet, frihet og velferd for alle står på spill. Vi er nødt til å ta et oppgjør med målet om å hele tiden produsere mer for å kjøpe og så kaste mer. De Grønne sier nei til den rådende politikkenes rovdrift på mennesker og miljø.

De Grønne vil ha et Norge der unge ikke blir syke av prestasjonsjag og kjøpepress. Vi vil ha et levende lokalsamfunn der færre er ensomme, og vi har mer tid til venner og familie. Ungene skal kunne leke trygt ute og sykle til skolen i frisk luft. Vi skal fortsatt kunne gå tur i gammel skog og fiske i fjorden. Dyra i havet skal ikke kveles av plast. Vi vil skape et Norge som kjemper mot klimaendringer, som bidrar til at færre drives på flukt og sikrer gode liv også for dem som kommer etter oss.

Det skal være enklest og billigst å velge miljøvennlig, uansett hvor du bor. Vi lover å støtte alle folkene med ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser. Vi vil gi byen og bygdene tilbake til menneskene, slik vi gjør i Oslo og andre steder hvor De Grønne er med å bestemme.

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser, er en forutsetning for å nå målet.

I mai 2019 publiserte Det internasjonale Naturpanelet en rapport som bekrefter at tap av naturarealer ved utbygging samt artsutryddelse er en vel så stor trussel som klimagassutslipp. Vi står derfor overfor en naturkrise så vel som en klimakrise. Vi vil jobbe for at Ringerike skal erklære og ta dette på alvor.

Hvor står vi i Ringerike?

I 2015 ble Miljøpartiet De Grønne for første gang representert i Ringerike kommunestyre. Det merkes! I vår opposisjon har vi arbeidet for å endre måten de store politiske partiene tenker. Dette har dere som velgere gjort sammen med oss. I siste periode ble det satt inn en 50 % stilling i kommunen som skal sørge for at byen blir en sykkelby. Det er også ansatt en person som skal sette fokus på miljø gjennom å bearbeide den kommunale Energi- og klimaplanen. Men det er fortsatt et stort forbedringspotensial, særlig når det gjelder klimautslipp. Her vil vi nevne datalagringscenterets overskuddsvarme som snarlig bør kobles til fjernvarmeanlegget. Til slike og andre tiltak trenger vi din stemme!

I løpet av de fire siste årene har vi blant annet arbeidet med:

- Bærekraftig matproduksjon og -forbruk i vår kommune
- Parseller og kolonihager
- Petersøya som sentralt friluftsområde i Hønefoss og nei til bussbro
- Endret bruk og oppsamling av gummigranulat på kommunale kunstgressbaner
- Markering av Earth hour og Earth Day
- Utredning av elektrisk byferge i Hønefoss
- Internasjonale forpliktelser/nasjonale perspektiver vedrørende Nordre Tyrifjorden Ramsarområde
- Mer åpenhet i prosessen med Hensmoen friluftsområde og driftskonsesjon for grusuttak
- Utvidet sykkelvei i Osloveien og taxiholdeplasser i Hønefoss by
- Merking av gjenvinningspunkter og nye grep rundt kommunens søppelhåndtering
- Fotgjengerovergang i Hønengata ved Ruaveien
- Tiltak mot dumping av avfall i naturen
- Utredning av lokalisering av geopark i Hensmoen-området

- Geoinformasjonscenter i Ringeriksregionen knyttet til reiseliv, undervisning og lokal identitetsbygging
- Opprettelse av turistinformasjon i Ringeriksregionen
- Bruk av mer biogass fra HRA

Vi vil fortsette å jobbe med blant annet disse sakene:

- Ringeriksbanen over Jevnaker
- Begrensning av areal for datalagringscenter på Follummoen
- Mer restriktiv holdning til mineraluttak og massehåndtering, som sand og stein
- God vannkvalitet i Steinsfjorden
- MDGs nasjonale Samferdselspolitikk sammen med Buskerud/Oppland
- Fortsatt vern av Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem og nei til E16/jernbane over Kroksund - Helgelandsmoen – Hønefoss.

Med enda flere grønne politikere i Ringerike kan vi få til enda mer

Ringerike kommune har store ambisjoner om å bli en miljø- og sykkelby. Herunder skal klimagassutslippene reduseres, bl.a. gjennom å redusere køen gjennom Hønefoss sentrum. MDG ønsker rushtidsavgift som skal finansiere gang- og sykkelveier og andre virksomme tiltak for å redusere køen knyttet til personbiltrafikk i rushtiden. Vi foreslår kømålere ved de sentrale innfartsknutepunktene og henstilling til å kjøre rundt. Parallelt foreslår vi fire rene gang- og sykkelbroer, én over Petersøya, én til Schjongslunden, én parallelt med Kvernbergsund bru og én over til Benterud skole fra Hvelven på vestsiden av Hønefoss by. Det er viktig at byplanarbeidet også knyttes sammen med vestsiden av Hønefoss samtidig som Hønefoss skole rustes opp. En sentral byskole vil redusere behovet for transport over de to hovedbroene i byen. Sammen med et tilbud om bysykler/elsykler og et bedre kollektivtilbud også ut til distriktene, vil dette sørge for en 50 prosent reduksjon av klimautslippene innen 2030. Det vil også være i tråd med miljø- og sykkelby-ambisjonen og virke som en mektig stimulans i arbeidet med Energi- og klimaplanen. Vi skal ikke bare muliggjøre et grønnere byliv, men prioritere utbygging av sykkelveier mellom utkantområder som Sokna, Hallingby, Viul, Ask og Tyrstrand, sammen med et kollektivtilbud som gjør buss attraktiv fremfor privatbilen både på pris og antall avganger.

1. LIVSKVALITET OG KULTUR I LOKALSAMFUNNET

De Grønne vil skape et samfunn hvor vi har gode liv uten at vi ødelegger for andre. Ved å styrke kommunens levende lokalsamfunn, og gi gode muligheter for medvirkning, gjør vi Ringerike tryggere, vennligere og mer inkluderende. Alle skal føle seg velkommen i Ringerike. I dag finnes det fortsatt mange strukturelle og sosiale hindringer for god integrering, som vi må jobbe aktivt for å nedbygge. Frivillig arbeid er en massiv ressurs for samfunnet, og gir økt livskvalitet og sosial utvikling til enkeltmennesker og lokalsamfunn. De Grønne i Ringerike vil sette kommunen på Norgeskartet. Vi vil vise frem verdiene i kommunen (kulturelt, kulturlandskap, natur) og gjøre den attraktiv slik at folk får lyst til å bo i, og besøke Ringerike kommune. Vi ønsker å skape gode bomiljøer og gjenbruke ressurser bedre. De grønne ønsker at kommunen skal satse på økoturisme, samt lokale gründere og lokale virksomheter og som tar i bruk lokale ressurser. Det ligger mye ubrukt potensiale i Ringerike. Vi vil gi liv til Hønefoss by ved å bygge ut parkeringsplasser i gå-avstand til sentrum. Vi vil ha små, lokale aktører i sentrumsområdene som kan tilby kvalitet, ekspertise og solide, varige produkter.

Malerkunst under broen og Asle Raaens vannskulptur. Foto: Knut Arild Melbøe

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Fornye og forfriske det offentlige rom, gjerne med kunst og noe spennende å se på fra lokale kunstnere
- Prioritere livskvalitet fremfor materiell vekst
- Gjøre lokalsamfunnet renere og mer innbydende
- Bygge opp flere sikre sykkelstativer ved knutepunkter
- Etablere byttestasjoner hvor man kan sette ting man ikke vil ha og andre kan komme og hente på sentrale steder i kommunen
- Styrke kommunens politiske og økonomiske handlingsrom
- Sikre tilgjengelige lokaler for organisert frivillig aktivitet. Fritidsklubber er et felt med stort forbedringspotensial. Mange hus som Ringerike kommune eier, står tomme og forfaller. Disse husene burde repareres og brukes for kulturelle

aktiviteter som for eksempel ungdomsklubber, musikk og teater, kunst, utstillinger og annet

- Gjøre parkene mer attraktive ved å bruke dem som arenaer for kulturarrangementer
- Ta vare på signalbygg og byggeskikken generelt. Miljøpartiet De Grønne vil arbeide for at byrommets historiske kvaliteter bevares og gjerne understrekes gjennom nye byggs arkitektur
- Påby tydelig merking av retusjering av mennesker i reklame i det offentlige rom
- Arbeide for et geoinformasjonsenter og geopark
- Styrke eksisterende museer med vedlikeholdsmidler og åpne for frivillig dugnadsarbeid

2. SAMFERDSEL

Omlag en femtedel av Norges totale klimagassutslipp kommer fra trafikksektoren, men dagens samferdselspolitikk er preget av å kun legge til rette for privatbilisme. Ungene skal kunne leke trygt ute og sykle til skolen i frisk luft. Miljøpartiet De Grønne vil i større grad prioritere myke trafikanter, syklistene og kollektivreisende, slik at vi får en sosial, effektiv og sunn måte å håndtere reisende på.

Vi ønsker en miljøvennlig dobbeltsporet togforbindelse til Oslo med høyest mulig samfunnsnytte. En Ringeriksbanen Nord via Gjøvikbanen er en nordlig løsning med samme reisetid, på 37 minutter fra Oslo, som banen via Hole. I byplanarbeidet har vi foreslått en løsning for ny tosporet jernbane via Eggemoen til Jevnaker langs med ny E16 fra Nymoen med ny stasjon for Bergensbanen på Ve. På sikt kan da også godstog føres utenom Hønefoss' nordlige sentrum. Den gamle Bergensbanens enkle linje kan brukes som lokal matelinje for en IC-stasjon der dagens stasjonsbygning opprettholdes. Slik spares også det internasjonalt vernede Nordre Tyrifjorden våtmarksområde fra nedbygging, i tillegg til 1000 dekar matjord, og minst hundre boliger. Denne løsningen vil i motsetning til den foreslåtte banen gjennom Hole kunne transportere gods og betjene Ringerikes viktigste industriområder. Samfunnsnyttene, miljøgevinsten, høyere befolkningstetthet samt reduksjon av tungtrafikken på veiene, gjør denne løsningen verdt å satse på.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Føre en samferdselspolitikk som prioriterer myke trafikanter og kollektivtrafikk, og gjør kollektivtransport til et reelt og attraktivt alternativ til privatbilen. Vi må bygge ut sykkelveier mellom utkantområder som Sokna, Hallingby, Viul og Hønefoss sentrum, samt andre sentrale områder.
- Kollektivtransport må være rask, punktlig, enkel, Rimelig med universelt utformet infrastruktur og informasjon på busstasjonen/busslommer. Vi skal jobbe for en kraftig utbygging av kollektivtrafikken mellom utkantområder og sentrum til lave priser. Sammen med Viken Mdg vil vi utarbeide bedre og billigere løsninger for fylket (inkludert Oslo) som helhet
- Prioritere handicap-parkeringsplasser, for å sikre tilgjengelighet for dem som er avhengige av bil
- Mulighet for å ha med sykkel gratis på buss
- Utbedre eksisterende veier med tanke på trafiksikkerhet fremfor å bygge store nye veianlegg
- Etablere bildelingsmuligheter i kommunen
- Skape plattform for samkjøring og integrere dette med kollektivtilbudet og bildeleordning
- Redusere den generelle hastigheten i tettbygde strøk fra dagens 50 km/t til 40 km/t, og til 30 km/t i byområder med blandet trafikk og rundt skoler og barnehager
- Øke antall ladestasjoner for elbiler i kommunen, også i utkantområdene
- Stille krav om utslippsfrie kjøretøy i offentlige kontrakter og anbud

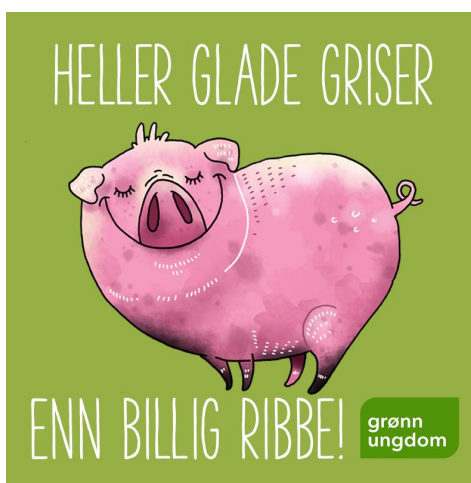
Fra fuglelivet i Synneren, et av naturreservatene som leder ut i Storelva, foto: Knut Arild Melbøe

3. ARBEIDSLIV OG GRØNNE JOBBER

Det er en forholdsvis stor andel uføretrygdede og arbeidsledige i Ringerike. Som samfunn har vi her utfordringer, uavhengig om jobbene er grønne. Vi må tenke mer helhetlig, og tenke på tiltak før folk faller ut av arbeidslivet. Miljøpartiet De Grønne lover samtidig å støtte de som har ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser. Næringslivet er en av de viktigste motorene som driver utviklingen framover. De Grønne vil at offentlig og privat sektor begge skal være pådrivere for nye miljøvennlige løsninger. Vi ønsker å ta vare på bonden og jordbrukslandskapet, og at matjord blir forvaltet på en økologisk og bærekraftig måte. Vi ønsker at Ringerike skal bidra til økt selvforsyning og matsikkerhet.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Fremme økologisk gårdsdrift og vekselbruk, og tilby tilskudd til bønder som legger om til økologisk jordbruk
- Bedre tilgjengeligheten av økologiske og lokalproduserte varer i de store matvarekjedene, samt styrke direktesalg fra bonden gjennom REKO-Ringen, bondens marked og lignende
- Bedre merkingen av matvarer med redusert pris på grunn av utløpsdato
- Styrke kommunens næringsliv ved å handle lokalt så langt det lar seg gjøre, og at Ringerike skal bli en foregangskommune for smarte og grønne innkjøpsordninger
- Gi økonomiske insentiver til dele-, utleie- og utlånsordninger etter modell av dagens bildeleringer og biblioteker
- Støtte privatpersoner og bedrifter som ønsker å bruke velferdsteknologi i eget hjem eller tilrettelegging av arbeidsplassen
- Innføre kildesortering av papir, plast, glass og metall, samt matavfall i offentlige bygg og næringsbygg, med skoler og barnehager som prioritert satsingsområde
- Gi liv til Hønefoss sentrum ved å bygge ut parkeringsplasser i gåavstand til sentrum. Vi vil ha små, lokale aktører i sentrumsområdene som kan tilby kvalitet, ekspertise og varige produkter.
- Fjerne engangsplast i skoler og barnehager og andre offentlige institusjoner

4. NATUR OG MILJØ

Miljøpartiet De Grønne er naturens sterkeste stemme. Bevaring av naturen er viktig for naturopplevelse, friluftsliv, og for det biologiske mangfoldet. Miljøpartiet De Grønne vil derfor føre en politikk som ikke bare beskytter dagens naturverdier, men som også gjensker opprinnelige naturverdier og økosystemer som har blitt ødelagt. Vi vil også skape et Norge og Ringerike som kjemper mot klimaendringer. Det gjør at vi må tenke nytt og smart, slik at vi kan gjøre samfunnet robust mot kraftigere og hyppigere nedbør- og tørkeperioder og håndtere konsekvensene av flom, tørke og annet ekstremvær. Vi vil at Ringerike kommune skal erklære klimakrise, styre mot klimanøytralitet og sørge for at dette kommer til uttrykk i kommunens klimabudsjett.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Innføre indikatorer og bærekraftsmål med vekt på klimautslipp, naturområder og livskvalitet i forbindelse med kommunebudsjettet, samt innføre en årlig behandling i kommunestyret om status og nye tiltak for å nå målene
- Fjerne avgift for å levere avfall, inkludert hageavfall og bildekk. For trevirke, metaller, hvitevarer, glass, hageavfall og all annet gjenvinnbart avfall bør det vurderes å innføre en panteordning
- Innføre egne søppeldunker til plastavfall. Intervallet for henting av dette økes for å stimulere til økt resirkulering av plast. I tillegg reduseres hyppigheten for henting av restavfall
- Jobbe for at Ringerike kommune skal innføre tøybleietilskudd på minst 1000 kroner for å redusere restavfall
- Helsestasjonene skal gi informasjon og fremme bruken av tøybleier og tidlig pottetrening. Bruk av engangsbleier utgjør ca. ett tonn restavfall per barn.
- Sikre markagrensa
- Dersom det gjøres inngrep i naturen, skal vi jobbe for at dette skjer mest mulig skånsomt etter forskrifter fra områder med nasjonal status, og at kulturlandskapet bevares
- Prioritere myke og stillferdige trafikanter på vannet. Alle skal kunne ro, padle og bade trygt overalt.
- Jobbe for at privatpersoner og bedrifter tar vare på det biologiske mangfoldet på tomtene – for eksempel med bie- og sommerfuglvennlige hager
- Fremme tilskuddsordninger til bønder for å drive bievennlig jordbruk
- Stimulere til økt selvforsyning gjennom f.eks hageparseller og dyrehold

- Utrede mulighet for å omregulere flere strandområder til fri bruk for allmennheten
- Utrede muligheten for å etablere et våtmarkssenter
- Skogbruket må drives mer skånsomt, og langt større områder med sandfurskog bør vernes mot inngrep. Slik støtter vi regjeringens satsning på skogvern.
- Utvide og styrke ordningen med minigjenbruksstasjoner. Vi vil ha flere steder for å gi bort og få brukbare ting, og gjøre tjenesten bedre kjent og mer brukt.
- Redusere bruk og spredning av helse- og miljøskadelig mikroplast fra kilder som bildekk, tekstiler, maling, hudpleieprodukter og vaskemidler, samt fase ut gummigranulat på kunstgressbaner i samarbeid med næringslivet og idretten.
- Hindre plastforsøpling ved å redusere bruken av engangspplast, plastemballasje og plastprodukter

- Ta i bruk alle egnede tak på kommunale bygg til solstrøm eller grønne tak. Vi vil oppfordre innbyggere til å gjøre det samme og satse på solenergi.
- Gjøre Ringerike til en arealnøytral kommune gjennom å sikre vern av de mest sårbare områdene som Petersøya og andre grønne byområder
- Redusere areal brukt til grustak og massedeponi
- Ta bedre vare på grus- og sandforekomstene for kommende generasjoner og redusere tillatt areal og uttakstid for masseuttak

5. HELSE OG OPPVEKST

De Grønne vil ha et levende lokalsamfunn der færre er ensomme og vi får mer tid til venner og familie. Skolen skal gi alle muligheten til å delta i fellesskapet med livsmestring, læringsglede, kritisk tenkning og evne til problemløsning. Helsepolitikken må ses i sammenheng med andre politikkområder. Vi vil legge til rette for mer fysisk aktivitet og daglig mosjon i form av gange, sykling og turer i naturen. Syke og pleietrengende mennesker skal få god og trygg omsorg og behandling av høy kvalitet. Politikk for helse, oppvekst og gode lokalsamfunn berører også barnehagepolitikken. Barnehagen skal være med på å legge grunnlaget for et godt liv og livslang læring.

Miljøpartiet De Grønne vil:

- Sikre lokalmiljøer der det er trygt å gå og sykle til barnehage, skole og grøntområder
- Styrke samarbeidet mellom skolehelsetjenesten og helsevesenet for unge
- Innføre skolehager i alle skoler og barnehager, private og kommunale
- Jobbe for at alle barn skal få opplæring i kildesortering og at alle skoleklasser og barnehager skal ha medlemskap i 'Miljøagentene'

- Tilrettelegge for mennesker med funksjonsnedsettelse og sjeldne diagnoser, også i arbeidslivet
- Øke bruken av teknologiske løsninger og satsning på brukervennlig velferdsteknologi i det kommunale helse- og omsorgstilbudet
- Tilrettelegge for økt fysisk aktivitet og bruk av naturen for å bidra til bedre fysisk og psykisk helse
- Jobbe for å få et tilstrekkelig antall miljøarbeidere inn i alle skoler i kommunen
- Bevare nærskolene og barnehagene der folk bor. Kommunen må ta ansvar og oppgradere lokalene til skoler og barnehager til en tilfredsstillende standard
- Sørge for at barnehager har tilgang til varierte utearealer som bidrar til fri lek, natur- og kulturopplevelser
- Sikre helsesykepleiere på hver skole
- At prosjektfinansierte tiltak som innvilges innen helse og oppvekst skal evalueres og ha en plan, ved oppstart, for implementering i ordinær drift når prosjektperioden er over
- Å jobbe for at Ringerike prioriterer helsefremmende og forebyggende tiltak både for barn, unge og voksne. For eksempel etablere lavterskel behandlingstilbud for de med lettere psykiske helseplager
- Innføre et gratis sunt, næringsrikt måltid av bærekraftige, lokale råvarer på skolen
- Bruke lokal og kortreist mat på institusjoner i kommunen
- Psykisk helse skal være et hovedsatsningsområde i Ringerike kommune
- Barna er en av samfunnets viktigste ressurser. Det er viktig at tiltak satt etter Ungdata-undersøkelsene følges opp fremover.
- Utenforskap og ensomhet er en viktig årsak til tapt livskvalitet. Vi vil jobbe for at skoler og barnehager har mobbing som et tydelig satsningsområde og jobbe for at det blir implementert anerkjente antimobbingsprogrammer i Ringerikes skoler.
- Sørge for at barna får samvær med - og opplæring i - håndtering av dyr (for eksempel med besøksgårder)
- Stimulere og øke støtten til frivillige og ideelle aktører som gir verdifulle bidrag til omsorg, arbeidstrening og aktivitetstilbud for eldre, pleietrengende og mennesker med psykisk helse og rusproblematikk

Hund på Petersøya vinter 2019 Foto: Hilde Steinhovden